

Запровадження практики самоперевірки дотримання Керівних принципів у сфері запобігання застосуванню примусової праці і торгівлі людьми

Київ, 11 квітня 2023 р.

Запобігання примусовій праці: міжнародний рівень

➤ Загальна декларація прав людини

прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року (*визначає право кожної людини на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці*)

➤ Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права

прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН в 1966 році, (*проголосив, що право на працю включає право кожної людини дістати можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується*)

Запобігання примусовій праці: документи МОП

- **Конвенція № 29 про примусову чи обов'язкову працю** (*ратифіковано 10.08.1956*)
- **Конвенція про № 105 про скасування примусової праці** (*ратифіковано 5.10.2000*)
- **Конвенція № 182 про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці** (*ратифіковано 5.10.2000*)
- **Конвенція № 181 про приватні агентства зайнятості** (не ратифікована Україною)
- **Конвенція № 81 про інспекцію праці у промисловості й торгівлі** (*ратифіковано 08.09.2004*)
- **Конвенція № 129 про інспекцію праці в сільському господарстві** (*ратифіковано 08.09.2004*)
- **Декларація МОП про основні принципи та права у сфері праці 1998 року**

Запобігання примусовій праці: національний рівень

- Конституція України
- Кодекси законів про працю України
- Закон України «Про протидію торгівлі людьми» 3739-УІ від 20.09.2011
- Закон України «Про соціальні послуги»
- Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»
- Указ Президента України від 05.08.2020 № 306/2020 Про національного координатора у сфері протидії торгівлі людьми
- Указ Президента України від 24.03.2021 №119/2021 Про Національну стратегію у сфері прав людини
- Кримінальний кодекс України (стаття 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини»)
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021—2023 роки»

Запобігання примусовій праці: міжнародні ініціативи

- **Керівні принципів для багатонаціональних підприємств** (переглянуті у 1997 році) *затверджені Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у 1986 році*
- **Глобальний договір ООН** (у 2000 року офіційно набрав чинності)
- **Керівні принципи підприємницької діяльності в аспекті прав людини (Керівні принципи з питань бізнесу та прав людини)** (затверджені у 2011 році Радою ООН з прав людини)

Керівні принципи

- **Свобода зайнятості**
- **Свобода припинення трудових відносин**
- **Недопущення погрози насильством, переслідуванням і залякуванням**
- **Заборона використання примусу до праці, пов'язаного з виплатою заробітної плати**
- **Заборона застосування дисциплінарних заходів до працівника як підґрунтя для продовження трудових відносин**
- **Недопущення застосування надурочної роботи як засобу примусу до праці**
- **Недопущення використання дитячої праці**
- **Гарантування свободи пересування**
- **Недопущення використання підвищення кваліфікації та професійної підготовки працівників як засобу примусу до праці**

Використання керівних принципів

- **Керівні принципи для роботодавців України у сфері запобігання примусової праці** адаптовані Конфедерацією роботодавців України за підтримки проекту Міжнародної організації праці за фінансування ЄС “На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні”
- **У грудні 2022 року** Конфедерація роботодавців України виступила з ініціативою **«Україна без примусової праці»**
- **Мета ініціативи** – просування відповідального ведення бізнесу без використання примусової праці в Україні на основі розроблених МОП документів та керівництв на основі Кодексу відповідальної поведінки бізнесу у сфері запобігання примусової праці та торгівлі як складової Загальних Правил Відповідальної Поведінки (Responsible Business Conduct)

Запровадження практики самоперевірки дотримання Керівних принципів у сфері запобігання примусовій праці

Примус у трудових відносинах: самоперевірка

Керівний принцип: Свобода зайнятості	Трудові відносини розпочалися за відсутності добровільної згоди людини на працю
	Трудові відносини не оформлені трудовим договором або договором не визначені істотні умови праці
	Трудовий договір містить умови, що погіршують стан працівника у порівнянні із чинним законодавством

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип: Свобода припинення трудових відносин	Трудовий договір не припиняється за бажанням працівника у встановлені законодавством строки
	Для припинення трудових відносин від працівника вимагається внесення грошового депозиту або письмова відмова від претензій до роботодавця
	Документи працівника примусово утримуються роботодавцем

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Недопущення погрози насильством, переслідуванням і залякуванням	Трудові відносини зумовлені наявністю боргу (реального чи фіктивного) працівника або члена його родини
	У разі відмови від виконання роботи до працівника або членів його сім'ї застосовуються фізичне або сексуальне насильство, залякування

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип:
Заборона використання примусу до праці, пов'язаного з виплатою заробітної плати

Заробітна плата не виплачується відповідно до домовленості (включаючи ті, що закріплені в трудовому та/чи колективному договорі) або виплачується не регулярно

Заробітна плата виплачується третій особі (посереднику, кадровому агентству, кредитору тощо)

Заробітна плата виплачується працівнику у натуральній формі (продукцією, що виробляється роботодавцем) без згоди працівника або всупереч його бажанню

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

**Керівний принцип:
Заборона використання
примусу до праці, пов'язаного
з виплатою заробітної плати**

**Заробітна плата працівника менша за
встановлений законом мінімум або не
дотримані мінімальні державні гарантії в
оплаті праці**

Відрахування з заробітної плати працівника, у т.ч. ті, що спрямовуються на погашення боргу чи позики, перевищують розміри, визначені законодавством, або становлять 100 % заробітної плати

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип:
Заборона застосування
дисциплінарних заходів до
працівника як підґрунтя для
продовження трудових відносин

Дисциплінарні заходи на
підприємстві призводять до
виникнення обов'язку
продовжувати трудові
відносини (зокрема, виникнення
боргу перед роботодавцем або
необхідність завершити
(переробити) розпочату роботу)

Примус у трудових відносинах: самоперевірка

Керівний принцип:
Недопущення застосування
надурочної роботи як засобу
примусу до праці

Норми праці, які підлягають
оплаті, носять характер
дискримінаційних та є такими,
виконання яких заздалегідь є
неможливим упродовж
законодавчо визначеного
робочого дня

За відмову продовжувати роботу
надурочно працівника
позбавляють заробітної плати (вже
за виконану роботу)

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип:

**Гарантування свободи
пересування**

**Обмежено право на вільне
пересування працівника
(працівник утримується у
приміщеннях роботодавця або
йому заборонено залишати
приміщення у вільний від
роботи час)**

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип:

Недопущення використання підвищення кваліфікації та професійної підготовки працівників як засобу примусу до праці

Після проведення навчання працівника (підвищення кваліфікації) його зобов'язують відпрацювати певний час без його бажання і згоди або примусово вилучаються документи, що підтверджують набуту кваліфікацію

Примус у трудових відносинах:самоперевірка

Керівний принцип:

**Недопущення
дискримінаційного поведження
з працівниками-мігрантами**

**Працівникам-мігрантам
встановлені гірші умови праці
порівняно з іншими
працівникам**

Примус у трудових відносинах: самоперевірка

Керівний принцип:

**Недопущення використання
дитячої праці**

**Підприємство використовує
дитячу працю з порушенням
законодавства про працю**

ПРИЄДНУЙТЕСЬ!

